

Maria FILIPIAK

WSPÓLNOTA OCZEKIWANIA I NADZIEI
Papieże Jan Paweł II, Benedykt XVI i Franciszek o oczekiwaniu
Bibliografia wypowiedzi z lat 1978-2025

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

I (1978) ss. 477
II (1979) [t. 1], ss. 1729
II (1979) t. 2, ss. 157
III (1980) t. 1, ss. 1983
III (1980) t. 2, ss. 1869
IV (1981) t. 1, ss. 1292
IV (1981) t. 2, ss. 1313
V (1982) t. 1, ss. 1376
V (1982) t. 2, ss. 2497
V (1982) t. 3, ss. 1751
VI (1983) t. 1, ss. 1730
VI (1983) t. 2, ss. 1496
VII (1984) t. 1, ss. 2016
VII (1984) t. 2, ss. 1708
VIII (1985) t. 1, ss. 2081
VIII (1985) t. 2, ss. 1683
IX (1986) t. 1, ss. 2204
IX (1986) t. 2, ss. 2242
X (1987) t. 1, ss. 1482
X (1987) t. 2, ss. 2582
X (1987) t. 3, ss. 1812
XI (1988) t. 1, ss. 1073
XI (1988) t. 2, ss. 2625
XI (1988) t. 3, ss. 1405
XI (1988) t. 4, ss. 2317
XII (1989) t. 1, ss. 1945
XII (1989) t. 2, ss. 1783
XIII (1990) t. 1, ss. 1885
XIII (1990) t. 2, ss. 1888

XIV (1991) t. 1, ss. 1983
XIV (1991) t. 2, ss. 1619
XV (1992) t. 1, ss. 2147
XV (1992) t. 2, ss. 1119
XVI (1993) t. 1, ss. 1855
XVI (1993) t. 2, ss. 1725
XVII (1994) t. 1, ss. 1367
XVII (1994) t. 2, ss. 1281
XVIII (1995) t. 1, ss. 2054
XVIII (1995) t. 2, ss. 1589
XIX (1996) t. 1, ss. 1798
XIX (1996) t. 2, ss. 1206
XX (1997) t. 1, ss. 1799
XX (1997) t. 2, ss. 1230
XXI (1998) t. 1, ss. 1669
XXI (1998) t. 2, ss. 1483
XXII (1999) t. 1, ss. 1660
XXII (1999) t. 2, ss. 1396
XXIII (2000) t. 1, ss. 1415
XXIII (2000) t. 2, ss. 1463
XXIV (2001) t. 1, ss. 1607
XXIV (2001) t. 2, ss. 1376
XXV (2002) t. 2, ss. 1130
XXV (2002) t. 1, ss. 1290
XXVI (2003) t. 1, ss. 1298
XXVI (2003) t. 2, ss. 1205
XXVII (2004) t. 1, ss. 1063
XXVII (2004) t. 2, ss. 933
XXVIII (2005), ss. 333

IB – *Insegnamenti di Benedetto XVI* [Città del Vaticano]

I(2005) ss. 1326	V(2009) t. 1, ss. 1439
II(2006) t. 1, ss. 1008	V(2009) t. 2, ss. 980
II(2006) t. 2, ss. 1065	VI(2010) t. 1, ss. 1166
III(2007) t. 1, ss. 1405	VI(2010) t. 2, ss. 1390
III(2007) t. 2, ss. 1065	VII(2011) t. 1, ss. 1072
IV(2008) t. 1, ss. 1280	VIII(2012) t. 1, ss. 960
IV(2008) t. 2, ss. 1099	VIII(2012) t. 2, ss. 952
	IX(2013), ss. 336

IF – *Insegnamenti di Francesco* [Città del Vaticano]

- I (2013) t. 1, ss. 592
 I (2013) t. 2, ss. 983
 II (2014) t. 1, ss. 938
 II (2014) t. 2, ss. 949

- NP I – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, I (1978), Poznań–Warszawa 1987, ss. 220
 NP II, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 1, Poznań 1990, ss. 793
 NP II, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 2, Poznań 1992, ss. 753
 NP III, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 1, Poznań–Warszawa 1985, ss. 875
 NP III, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 2, Poznań–Warszawa 1986, ss. 924
 NP IV, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 1, Poznań 1989, ss. 611
 NP IV, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 2, Poznań 1989, ss. 572
 NP V, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 1, Poznań 1993, ss. 877
 NP V, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 2, Poznań 1996, ss. 1004
 NP VI, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 1, Poznań 1998, ss. 852
 NP VI, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 2, Poznań 1999, ss. 686
 NP VII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 1, Poznań 2001, ss. 924
 NP VII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 2, Poznań 2002, ss. 827
 NP VIII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 1, Poznań 2003, ss. 1076
 NP VIII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 2, Poznań 2004, ss. 856
 NP IX – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IX (1986) t. 1, Poznań 2005, ss. 999

ORpol. – „L'Osservatore Romano” wydanie polskie 1980 –

JAN PAWEŁ II

1978

1. *Przynosicie radość i nadzieję* (Przemówienie do młodzieży, 22 XI), NP, I, s. 88-89; toż: *Portate la gioia e la speranza*, IGP I, s. 189-191.

2. W oczekiwaniu na przyjście Pana (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 3 XII), NP I, s. 123-124; toż: *L’Avvento indica l’inizio della nuova Vita*, IGP I, s. 271-273.

1979

3. *Papież pragnie być waszym głosem* (Przemówienie wygłoszone podczas spotkania z Indianami w Cuilapan, 29 I), NP II, 1, s. 97-99; toż: „*Il Papa vuol essere la vostra voce*”, IGP II, 1, s. 240-248.

4. *Z wiary w Chrystusa rodzi się nasza nadzieja* (Homilia podczas Mszy św. w parafii św. Bazylego, 11 III), NP II, 1, s. 216-218; toż: *Dalla fede in Cristo nasce la nostra speranza*, IGP II, 1, s. 518-522.

5. *Wiara i nadzieja na przyszłość ludzkości* (Przemówienie do uczestników pielgrzymki, 22 IX), NP II, 2, s. 168-171; toż: *La fede e la speranza per il futuro dell’umanità*, IGP II, 2, s. 342-347.

1980

6. *Wszyscy pragniemy takiego Kościoła, jaki odpowiada zamierzeniom Chrystusa* (Homilia podczas Mszy św. na zakończenie Partykularnego Synodu Biskupów Holandii, 31 I), NP III, 1, s. 93-98; toż: *Noi tutti desideriamo una Chiesa che corrisponda al volere di Cristo*, IGP III, 1, s. 228-246.

7. *Wkład wiary i odwagi w cywilizację i kulturę Brazylii* (Przemówienie podczas spotkania ze społecznością polską i innymi grupami imigrantów, Kurytyba, 5 VII), NP III, 2, s. 74-78.

8. *Nadzieja – kryterium zmian i rozwoju* (Oroędzie do uczestników Zgromadzenia Ogólnego ONZ, 26 VIII), NP III, 2, s. 239-243; toż: *Una speranza costruttiva criterio della strategia dello sviluppo*, IGP III, 2, s. 438-445.

9. *Mieście radosną wizję zadań, które was czekają* (Przemówienie do studentów Wyższego Seminarium Rzymskiego, 14 X), NP III, 2, s. 473-474; toż: *Abbiate una gioiosa visione dei compiti che vi attendono*, IGP III, 2, s. 875-877.

10. *Czystość jest wymaganiem miłości* (Audiencja generalna, 3 XII), NP III, 2, s. 784-788; toż: *Cristo ci chiama a ritrovare le forme vive dell’uomo nuovo*, IGP III, 2, s. 1575-1583.

1981

11. *Nadzieja stania się nową ludzkością w duchu przymierza chrześcijańskiego* (Przemówienie do młodzieży, 26 IV), NP IV, 1, s. 492-495; toż: *Nello spirito dell'alleanza cristiana la speranza di divenire un'umanità nuova*, IGP IV, 1, s. 1028-1032.

12. *Konkretna i całkowita odpowiedź na nowe wymagania młodzieży* (Przemówienie do członków Stowarzyszenia św. Pawła dla oratoriów i kół młodzieżowych, 2 V), NP IV, 1, s. 518-521; toż: *Risposta concreta e globale alle nuove istanze dei giovani*, IGP IV, 1, s. 1082-1086.

13. *Posługując się środkami zbawienia oczekujemy czujnie ostatecznego przyjścia* (Homilia podczas Mszy św. w parafii św. Franciszki Rzymskiej, 29 XI), NP IV, 2, s. 352-356; toż: *Con i mezzi di salvezza che Dio ci ha dati attendiamo vigilanti l'ultimo avvento*, IGP IV, 2, s. 786-793.

14. *Ogarnij miłością Matki te ludy, które najbardziej na to czekają* (Modlitwa na placu Hiszpańskim, 8 XII), NP IV, 2, s. 393-394; toż: *Abbraccia con l'amore della madre i popoli che più aspettano questo abbraccio*, IGP IV, 2, s. 868-870.

1982

15. *Niech nadzieja ożywia waszą aktywność naukową i dydaktyczną* (Przemówienie podczas wizyty w Papieskiej Akademii „Antonianum”, 16 I), NP V, 1, s. 65-69; toż: *La vostra operosità scientifica e didattica ravvivi e custodisca la speranza*, IGP V, 1, s. 135-142.

16. *Antropologia Zmartwychwstania: 1 Kor 15, 42-43* (Audiencja generalna, 10 II), NP V, 1, s. 165-169; toż: *La spiritualizzazione del corpo fonte della sua incorruttibilità*, IGP V, 1, s. 336-347.

17. *Cierpliwie budować pokój w szacunku i w zaufaniu* (Przemówienie na lotnisku Coventry, 30 V), NP V, 1, s. 847-849; toż: *Costruire pazientemente la pace nel rispetto e nella fiducia*, IGP V, 2, s. 1975-1983.

18. *Proszę Dziewicę z Lujan, by urzeczywistniły się gorące pragnienia narodów, które dążą do pokoju* (Przemówienie powitalne, Buenos Aires, 11 VI), NP V, 2, s. 54-56; toż: *Chiedo alla Vergine di Luján che diventino realtà le ansie dei popoli che anelano alla pace*, IGP V, 2, s. 2182-2187.

19. *Służba w środkach społecznego przekazu wymaga poszukiwania prawdy* (Przemówienie do przedstawicieli środków masowego przekazu, 2 XI), NP V, 2, s. 670-672; toż: *Il servizio della comunicazione richiede sempre la ricerca della verità*, IGP V, 3, s. 1068-1071.

20. *Stała zgodność z wymaganiami wypływającymi z miejscowych rzeczywistości* (Przemówienie podczas spotkania z wykładowcami uniwersytetu, Palermo, 20 XI), NP V, 2, s. 820-823; toż: *Costante sintonia con le esigenze emergenti dalle realtà locali*, IGP V, 3, s. 1354-1358.

1983

21. *Pragnienie zwycięstwa należy do chrześcijańskiego programu życia człowieka i Narodu* (Homilia podczas Mszy św., Warszawa, 17 VI), ORpol. 4(1983), numer nadzwyczajny, s. 10-11; *Solo una vittoria di natura morale può restituire alla società la sua unità*, IGP VI, 1, s. 1540-1548.

22. „*Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości*” (Homilia podczas Mszy św., Wrocław, 21 VI), w: *Pokój Tobie Polsko! Ojczyzno moja! Jan Paweł II znów na polskiej ziemi*, Libreria Editrice Vaticana 1983, s. 150-159; toż: *Riacquistare la reciproca fiducia per costruire il futuro della patria*, IGP VI, 1, s. 1617-1625.

23. *Krzyż znakiem wyzwolenia i nadziei* (Audienca generalna, 7 IX), NP VI, 2, s. 178-179; toż: *La croce segno di speranza e di liberazione*, IGP VI, 2, s. 396-407.

24. *Perspektywa nadziei łączy się z drogą nawrócenia* (Homilia podczas Mszy św. zamykającej Katholikentag, 11 IX), NP VI, 2, s. 200-204; toż: *Il cammino della speranza per un ritorno alle radici spirituali dell'uomo*, IGP VI, 2, s. 457-465.

25. *Porozumienie narodowe jest możliwe w wolnym i zjednoczonym Libanie* (Nadzieja Ojca świętego na pokojowe rozwiązanie kryzysu w Libanie, 13 X), NP VI, 2, s. 344-346; toż: *L'intensa nazionale è possibile in un Libano libero ed unito*, IGP VI, 2, s. 759-764.

1984

26. *Czego Kościół oczekuje od najmłodszej instytucji Kurii Rzymskiej?* (Audienca dla Papieskiej Rady do Spraw Kultury, 16 I), ORpol. 5(1984) nr 1-2, s. 25; toż: *Il Papa invita le nuove generazioni a costruire una cultura della pace*, IGP VII, 1, s. 102-106.

27. *Chrześcijanin patrzy w przyszłość z „uzasadnioną nadzieją”* (Przemówienie do młodzieży, 25 II), NP VII, 1, s. 233-234; toż: *Nella certezza della fede il cristiano guarda al futuro con „motivata speranza”*, IGP VII, 1, s. 513-515.

28. *By wolny od strachu i małoduszności człowiek umacniał się w nadziei* (Przemówienie podczas audienencji dla Polaków, 26 III), NP VII, 1, s. 391-394; toż: „*La Chiesa e il mondo affidati a Maria per riconciliare gli uomini con Dio*”, IGP VII, 1, s. 848-853;

29. *Noc najświętszego oczekiwania* (Homilia w czasie Wigilii Paschalnej, 21 IV), NP VII, 1, s. 508-510; toż: *Con il battesimo siamo associati alla vita nuova di Cristo*, IGP VII, 1, s. 1092-1095.

30. „*Człowiecze, który ze strachem patrzysz na owoc swojej pracy, pamiętaj, że nadzieja jest w Bogu*” (Homilia podczas Mszy św., Lucerna, 16 VI), NP VII, 1, s. 844-848; toż: „*Uomo, che guardi con terrore il frutto del tuo lavoro, ricordati che la speranza è in Dio*”, IGP VII, 1, s. 1839-1846.

31. *Uchodźcom trzeba dać nadzieję, a nie tylko opiekę* (Oreddie do uczestników konferencji w Genewie, 5 VII), NP VII, 2, s. 11-12; toż: *Offrite ai rifugiati la speranza, non solo la protezione*, IGP VII, 2, s. 26-28.

32. *Parafia wspólnotą oczekiwania i poszukiwania w apostołstwie* (Homilia podczas Mszy św. w parafii Królowej Apostołów alla Montagnola, 9 XII), NP VII, 2, s. 759-762; toż: *La parrocchia comunità di attesa e di ricerca nell'apostolato*, IGP VII, 2, s. 1565-1570.

1985

33. *Skrwawiony Liban oczekuje końca swych cierpień* (Orędzie do Sekretarza ONZ, 7 V), NP VIII, 1, s. 617-618; toż: *Il Libano insanguinato attende la fine delle sue sofferenze*, IGP VIII, 1, s. 1209-1211.

34. *Każdy naród powinien pragnąć uczestnictwa w pracy i postępie naukowym* (Przemówienie do grupy uczonych, 21 VI), NP VIII, 1, s. 1003-1006; toż: *Ogni nazione deve poter partecipare al lavoro e al progresso scientifico*, IGP VIII, 1, s. 1932-935.

1986

35. *Wiara, cierpliwość i żarliwość wewnętrzna za przykładem św. Proboszcza z Ars* (Przemówienie do kapłanów, zakonników, zakonnic i do członków Instytutów Świeckich, 19 III), NP IX, 1, s. 393-396; toż: *Fede, pazienza e fervore interiore sull'esempio del Santo Curato d'Ars*, IGP IX, 1, s. 779-784.

36. *Kościół lukancki patrzy w przyszłość z nadzieją* (Przemówienie do biskupów, 26 IV), NP IX, 1, s. 576-578; toż: *La Chiesa lucana guarda al suo futuro nello spirito della comunione ecclesiale*, IGP IX, 1, s. 1143-1147.

37. *Przybywam, aby dzielić z wami waszą wiarę, wasze pragnienia, cierpienia i nadzieje* (Przemówienie na lotnisku, Bogota, 1 VII), ORpol. 7(1986) nr 7, s. 2; toż: *Vengo per condividere la vostra fede, i vostri affanni, le vostre speranze*, IGP IX, 2, s. 11-14.

1987

38. *La cultura è speranza ed il cristiano se ne fa interprete* [Kultura jest nadzieją, a chrześcijanin staje się jej interpretatorem] (Przemówienie do członków Instytutu «Carlo Tincani», Bolonia, 24 I), IGP X, 1, s. 181-184.

39. *Biedni ludzie nie mogą dłużej czekać* (Przemówienie do przedstawicieli Komisji Gospodarczej ONZ dla Ameryki Łacińskiej, 3 IV), ORpol. 8(1987) nr 4, s. 23. 24; toż: *Costruire un'economia della solidarietà: i poveri non possono più attendere!*, IGP X, 1, s. 1010-1017.

40. *Kiedy rządzący stają się rzecznikami pragnienia zgody* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, Buenos Aires, 6 IV), ORpol. 8(1987) nr 6, s. 18; toż: *La visita in America Latina è un servizio alla solidarietà tra le nazioni*, IGP X, 1, s. 1122-1124.

41. *Wszyscy jesteśmy ludźmi, którzy czekają na zmartwychwstanie* (Przemówienie do chorych, Münster, 1 V), ORpol. 8(1987) nr 7, s. 25; toż: *Prendo silenziosamente la vostra mano in segno di condivisione e conforto*, IGP X, 2, s. 1514-1515.

42. *Otwórzcie się na prawdę, by nieść światu nadzieję* (Przemówienie podczas spotkania z kapłanami, zakonnikami, Szczecin, 11 VI), ORpol. 8(1987) nr 5, s. 27-29; toż: *Apritevi alla verità, che è Cristo, per portare al mondo la speranza*, IGP X, 2, s. 2129-2139.

43. *Pragnienie świętości* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 4 X), AP 3, s. 250-251; toż: *Il laico è chiamato a santificare se stesso rimanendo ciò che egli è: uomo tra gli uomini*, IGP X, 3, s. 804-805.

1988

44. *Światło, na które oczekują wyspy* (Homilia podczas Mszy św. w bazylice św. Pawła za Murami, 25 I), ORpol. 9(1988) nr 1, s. 21; toż: *Annunciati due documenti pastorali nel Millennio del Battesimo della Rus' di Kijew*, IGP XI, 1, s. 243-248.

45. *Solidarność, która stawia najwyższe wymagania* (Przemówienie podczas wizyty w rzymskim przedsiębiorstwie komunikacji miejskiej ATAC, 19 III), ORpol. 9(1988) nr 3-4, s. 25; toż: *La solidarietà deve essere la guida di ogni impegno morale nella vita di lavoro*, IGP XI, 1, s. 673-679.

46. *Il mondo attende lo spirito di verità e ha bisogno della potenza dell'amore* [Świat oczekuje ducha prawdy i potrzebuje mocy miłości] (Homilia podczas Mszy św. na rozpoczęcie roku akademickiego, 21 X), IGP XI, 3, s. 1294-1298.

1989

47. *Udział Maryi w oczekiwaniu na Zesłanie Ducha Świętego* (Audiencja generalna, 28 VI), w: *Wierzę w Ducha Świętego Pana i Ożywiciela*, Città del Vaticano 1992, s. 32-35; toż: *Preparazione alla venuta dello Spirito Santo*, IGP XII, 1, s. 1772-1776.

48. *L'anelito dell'uomo verso la risurrezione* [Gorące pragnienie zmartwychwstania] (Przemówienie na zakończenie koncertu symfonicznego przygotowanego przez RAI, 11 XI), IGP XII, 2, s. 1217-1218.

1990

49. *Crollano muri, si aprono frontiere ma permangono enormi barriere tra le speranze di giustizia e la loro realizzazione nel mondo* [Upadają mury, otwierają się granice, ale pozostają bariery między nadzieją na sprawiedliwość a jej realizacją w świecie] (Przemówienie do Papieskiej Rady do Spraw Kultury, 12 I), IGP XIII, 1, s. 58-62.

50. *„Dobbiamo soddisfare il desiderio di informazione religiosa manifestato nei Paesi dell'Europa Centrale ed Orientale”* [Musimy zaspokajać pragnienie informacji religijnej przejawiane w krajach Europy Środkowej i Wschodniej] (Przemówienie do Papieskiej Rady do Spraw Środków Społecznego Przekazu, 15 III), IGP XIII, 1, s. 651-654.

1991

51. *Bramy nadziei* (Przemówienie noworoczne do korpusu dyplomatycznego akredytowanego przy Stolicy Apostolskiej, 12 I), ORpol. 12(1991) nr 2-3, s. 11-15; toż: *La pace è ancora possibile, la guerra segnerebbe il declino di tutta l'umanità*, IGP XIV, 1, s. 78-93.

52. *Jak być narodem zmartwychwstałym?* (Przemówienie do przedstawicieli świata kultury, Warszawa, 8 VI), ORpol. 12(1991) nr 6, s. 28-30; toż: *La Polonia sente l'imperativo della risurrezione*, IGP XIV, 1, s. 1607-1614.

53. *Dzień, na który czekałem* (Poświęcenie nowej siedziby Papieskiej Akademii Teologicznej, Kraków, 13 VIII), ORpol. 12(1991) nr 8, s. 6.

54. *Uwierzyć nadziei wbrew nadziei* (Przemówienie do uczestników Konferencji poświęconej narkomanii i alkoholizmowi, 23 XI), ORpol. 13(1992) nr 2, s. 15-17; toż: *Tossicodipendenze e alcoolismo frustrano la persona proprio nella sua capacità di comunione e di dono*, IGP XIV, 2, s. 1248-1253.

1992

55. *Kościół patrzy na Maryję z nadzieją* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość Bożej Rodzicielki, 1 I), ORpol. 13(1992) nr 2, s. 30-31; toż: *1992: Anno delle nuove vie del Vangelo*, IGP XV, 1, s. 1-5.

56. *Tylko Chrystus zaspokaja nasze pragnienie prawdy, piękna i szczęścia* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 12 IV), ORpol. 13(1992) nr 6, s. 7; toż: *A Denver, nel Colorado, l'VIII Giornata Mondiale della Gioventù*, IGP XV, 1, s. 1097-1100.

57. *Działalność misyjna wymaga świętości* (Przemówienie do uczestników XIV Posiedzenia Plenarnego Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów, 30 IV), ORpol. 13(1992) nr 7, s. 42-43; toż: *La santità nella condizione di apostolo laico è impegno di ogni catechista*, IGP XV, 1, s. 1216-1220.

58. *Ważne i oczekiwane dzieło* (Przemówienie do członków i współpracowników Komisji ds. Katechizmu Kościoła Katolickiego, 25 VI), ORpol. 13(1992) nr 10, s. 34; toż: *Prezioso strumento per la rinnovata missione apostolica ed evangelizzatrice della Chiesa*, IGP XV, 1, s. 1948-1950.

59. *Jeśli pragniesz pokoju, wyjdź naprzeciw ubogim* (Orędzie na XXVI Światowy Dzień Pokoju 1 stycznia 1993 r., 8 XII), ORpol. 14(1993) nr 1, s. 4-7; toż: *Messaggio per la Giornata Mondiale della Pace 1993 „Se cerchi la pace, va' incontro ai poveri”*, IGP XV, 2, s. 842-850.

1993

60. *Nie ulegajcie zniechęceniu, uchwycie się nadziei* (Przemówienie podczas spotkania z więźniami, 10 V), ORpol. 14(1993) nr 7, s. 20-21; toż: *Non cedete mai alla tentazione dello scoraggiamento, aggrappatevi alla vita e alla speranza. La Chiesa è accanto a voi*, IGP XVI, 1, s. 1178-1181.

61. *Głośmy nadzieję i zbawienie dla wszystkich* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 8 VIII), ORpol. 14(1993) nr 11, s. 49; toż: *A Denver grideramo, con la voce generosa dei giovani, l'impegno della Chiesa per la vita e per la pace*, IGP XVI, 2, s. 376-379.

62. *Świat patrzy na Amerykę z szacunkiem i nadzieją* (Przemówienie na lotnisku w Denver, 12 VIII), ORpol. 14(1993) nr 11, s. 20-21; toż: *„America, difendi la vita!”*, IGP XVI, 2, s. 444-448.

63. *Ofiara, która ogrania żywych i umarłych* (Homilia podczas Mszy św. na cmentarzu CampoVerano, 1 XI), ORpol. 15(1994) nr 1, s. 21; toż: *In questo giorno della Redenzione compiuta da Cristo abbraccio nella comune preghiera tutti i defunti*, IGP XVI, 2, s. 1199-1202.

1994

64. *Chrześcijańska nadzieja wzywa do odwagi* (Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady „Iustitia et Pax”, 29 IX), ORpol. 15(1994) nr 12, s. 36-37; toż: *Di fronte ai sentimenti di instabilità e di incertezza, la Chiesa è chiamata a testimoniare la speranza*, IGP XVII, 2, s. 414-417.

65. *Przekroczyć próg nadziei*, Redakcja Wydawnictw Lublin 1994.

1995

66. *Stolica Apostolska jest głosem, na który czeka ludzkie sumienie* (Przemówienie noworoczne do korpusu dyplomatycznego akredytowanego przy Stolicy Apostolskiej, 9 I), ORpol. 16(1995) nr 3, s. 50-53; toż: *La Santa Sede è la voce che la coscienza umana attende*, IGP XVIII, 1, s. 59-66.

67. *Z Chrystusem zmartwychwstała nadzieja* (Homilia w Wigilię Paschalną, 15 IV), ORpol. 16(1995) nr 6, s. 52-53; toż: *Per ogni cuore umano assetato di luce e di salvezza è risorta con Cristo la speranza*, IGP XVIII, 1, s. 988-991.

1996

68. *Świat patrzy na Rzym i wiele oczekuje od Rzymu* (Przemówienie do duchowieństwa diecezji rzymskiej, 22 II), ORpol. 17(1996) nr 5, s. 52-54; toż: *Anche oggi il mondo guarda a Roma e attende molto da Roma*, IGP XIX, 1, s. 398-404.

69. *Nasza epoka domaga się ludzi świętych* (Homilia podczas Mszy św., Maribor, 19 V), ORpol. 17(1996) nr 7-8, s. 14-15; toż: *La santità è la vera forza capace di trasformare il mondo*, IGP XIX, 1, s. 1288-1293.

1997

70. *Patrzmy w przyszłość z nadzieją* (Rozważanie przed modlitwą „Regina caeli”, 27 IV), ORpol. 18(1997) nr 8-9, s. 18; toż: „*Davvero qui il Vangelo non è stato predicato invano! La vostra storia cristiana non è finita, i vostri Santi non tacciono*”, IGP XX, 1, s. 839-840.

1998

71. *Przybywam jako pielgrzym miłości, prawdy i nadziei* (Homilia podczas Mszy św., Hawana, 21 I), ORpol. 19(1998) nr 3, s. 13-14; toż: *Vengo come pellegrino di amore, verità e speranza. Cuba si apra al mondo, il mondo si apra a Cuba*, IGP XXI, 1, s. 158-161.

72. *Słowem i życiem głosicie nadzieję, która nie zawodzi* (Homilia podczas Mszy św. na placu św. Piotra, 22 II), ORpol. 19(1998) nr 4, s. 15-16; toż: *Chiamati ad una dedi-*

zione senza riserve in un momento particolare della storia della Chiesa e dell'umanità, IGP XXI, 1, s. 409-413.

73. *Kościół chce odpowiedzieć na oczekiwania mieszkańców Azji* (Homilia podczas Mszy św. na rozpoczęcie obrad Synodu Biskupów poświęconego Azji, 19 IV), ORpol. 19(1998) nr 7, s. 4-5.

74. *Wyznawanie wiary w Chrystusa domaga się Jego naśladowania* (Homilia podczas Mszy św. beatyfikacyjnej, Wiedeń, 21 VI), ORpol. 19(1998) nr 10, s. 27-29; toż: *Non gli eroi del mondo hanno la parola oggi qui sulla Heldenplatz, ma gli eroi della Chiesa, i tre nuovi Beati*, IGP XXI, 1, s. 1445-1451.

75. *Znaki nadziei widoczne w Kościele* (Audiencja generalna, 25 XI), ORpol. 20(1999) nr 3, s. 30-31; toż: *I segni di speranza presenti nella Chiesa*, IGP XXI, 2, s. 1085-1088.

76. *Nadzieja jako oczekiwanie i przygotowanie Królestwa Bożego* (Audiencja generalna, 2 XII), ORpol. 20(1999) nr 3, s. 31-32; toż: *La speranza come attesa e preparazione del Regno di Dio*, IGP XXI, 2, s. 1172-1179.

1999

77. *Pascha Chrystusa nadzieja świata* (Homilia w Wigilię Paschalną, 3 IV), ORpol. 20(1999) nr 5-6, s. 21; toż: *La grande "notte di veglia" del Padre*, IGP XXII, 1, s. 688-690.

78. *Ojciec – wymagająca miłość* (Audiencja generalna, 7 IV), ORpol. 20(1999) nr 7, s. 49-50; toż: *Il Padre: amore esigente*, IGP XXII, 1, s. 726-734.

79. *Pielgrzymka wiary i nadziei* (Przemówienie na lotnisku w Bukareszcie, 7 V), ORpol. 20(1999) nr 7, s. 11-12; toż: *"Paese ponte tra Oriente e Occidente, alla soglia del nuovo millennio poggia ancora il tuo futuro sulla salda roccia del Vangelo"*, IGP XXII, 1, s. 909-913.

80. *Przychodzę do was jako pielgrzym ze słowami wiary, nadziei i miłości* (Przemówienie powitalne, Gdańsk, 5 VI), ORpol. 20(1999) nr 8, s. 6-7; toż: *Alla vigilia del Grande Giubileo vengo come un pellegrino dai figli e dalle figlie della mia patria con parole di fede, speranza e carità*, IGP XXII, 1, s. 1195-1198.

81. *Chrystus prawdziwą nadzieją człowieka i historii* (Homilia na rozpoczęcie Synodu poświęconego Europie, 1 X), ORpol. 20(1999) nr 12, s. 22-23; toż: *„Europa del terzo millennio, non rassegnarti a modi di pensare e di vivere che non hanno futuro"*, IGP XXII, 2, s. 535-540.

82. *Czas oczekiwania i nadziei* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 5 XII), ORpol. 21(2000) nr 2, s. 9; toż: *Avvento 1999: 'Atrio' d'ingresso nel Grande Giubileo*, IGP XXII, 2, s. 1087-1089.

2000

83. *Grób pusty – nadzieja* (Homilia podczas Wigilii Paschalnej na placu św. Piotra, 22 IV), ORpol. 21(2000) nr 6, s. 21-22; toż: *Questa notte di veglia porta a compimento quella del Natale. Betlemme e il Calvario richiamano lo stesso mistero*, IGP XXIII, 1, s. 660-663.

84. *W życiowych próbach wspomagała ich moc wiary i nadziei* (Homilia podczas Mszy św. kanonizacyjnej, 21 V), ORpol. 21(2000) nr 10, s. 32-34; toż: *Primavera del Grande Giubileo del 2000: un palpito permanente di santità in Piazza San Pietro*, IGP XXIII, 1, s. 901-906.

85. *Chrystus źródłem życia i nadziei w trzecim tysiącleciu* (Homilia podczas Mszy św. dla pielgrzymów z Polski, 6 VII), ORpol. 21(2000) nr 9, s. 14-15; toż: *Un programma di evangelizzazione per il terzo millennio*, IGP XXIII, 2, s. 26-31.

2001

86. *Europa wymaga na nowo pracy misyjnej* (Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Komisji Episkopatów Unii Europejskiej, 30 III), ORpol. 22(2001) nr 5, s. 28-29 ; toż: *È necessaria in Europa una rinnovata stagione missionaria*, IGP XXIV, 1, s. 623-626.

87. *Wdzięczność i nadzieja* (Audiencja generalna, 3 X), ORpol. 22(2001) nr 11-12, s. 10-11; toż: „*Il viaggio apostolico in Kazakhstan e Armenia ha lasciato nel mio cuore impressioni ed emozioni vivissime*”, IGP XXIV, 2, s. 509-516.

88. *Bądźmy świadkami ewangelicznej nadziei* (Przemówienie do uczestników Międzynarodowej Konferencji nt. „Władza i zdrowie”, 17 XI), ORpol. 23(2002) nr 3, s. 46-47; toż: *Nel mondo della salute l'esercizio del potere non si ispiri al desiderio di dominio o di profitto, ma sia animato da sincero spirito di servizio*, IGP XXIV, 2, s. 746-748.

2002

89. *Miłość Boga czeka na odpowiedź człowieka* (Audiencja generalna, 13 II), ORpol. 23(2002) nr 4, s. 13; toż: *La Quaresima, un cammino di conversione lungo i sentieri dell'amore e della gratuità*, IGP XXV, 1, s. 214-219.

90. *Pieśń 1 Sm 2, 1-10 – Bóg nadzieją i radością pokornych* (Audiencja generalna, 20 III), ORpol. 23(2002) nr 6, s. 38-39; toż: *Cantico: 1 Samuele 2, 1-10: La gioia e la speranza degli umili è in Dio*, IGP XXV, 1, s. 400-406.

91. *Nieście ludziom Ewangelię miłosierdzia i nadziei* (Przemówienie do uczestników V Zgromadzenia Plenarnego Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia, 2 V), ORpol. 23(2002) nr 10-11, s. 25-26; toż: *Le nuove frontiere del progresso delle scienze della vita siano improntate alla cultura della vita per dare all'uomo risposte valide e profonde*, IGP XXV, 1, s. 660-662.

92. *Wzrastajcie w rozumieniu wiary i jej wymagań* (Homilia podczas Mszy św. na rozpoczęcie roku akademickiego, 25 X), ORpol. 24(2003) nr 1, s. 42-43; toż: *L'antidoto contro la falsa sapienza della nostra epoca è una costante circolarità tra il sapere della fede e la santità della vita*, IGP XXV, 2, s. 610-613.

2003

93. *Psalm 108 – Bóg nadzieją swego ludu* (Audienca generalna, 28 V), ORpol. 24(2003) nr 10, s. 50; toż: *Salmo 107: Lode a Dio e invocazione di aiuto*, IGP XXVI, 1, s. 846-852.

94. Posynodalna adhortacja apostolska „*Pastores Gregis*” O biskupie służce Ewangelii Jezusa Chrystusa dla nadziei świata (16 X), ORpol. 25(2004) nr 1, s. 4-48; toż: „*Pastores Gregis*”, IGP XXVI, 2, s. 392-598.

95. „*Mosso dal vivo desiderio*” [Poruszony żywym pragnieniem] (List z okazji setnej rocznicy Motu proprio o muzyce sakralnej *Tra le sollecitudini* św. Piusa X, 22 XI), IGP XXVI, 2, s. 784-794.

96. *Oczekiwanie z nadzieją* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 30 XI), ORpol. 25(2004) nr 2, s. 21; toż: *Non violenza, perdono, riconciliazione*, IGP XXVI, 2, s. 840-841.

2004

97. *Psalm 11 – Bóg nadzieją sprawiedliwego* (Audienca generalna, 28 I), ORpol. 25(2004) nr 4, s. 40-41; toż: *Salmo 10: Nel Signore è la fiducia del giusto*, IGP XXVII, 1, s. 108-112.

98. *Znak niezachwianej nadziei i pociechy* (Homilia podczas Mszy św., 15 VIII), ORpol. 25(2004) nr 10, s. 16-17; toż: *Fate tutto ciò che è in vostro potere affinché la vita, tutta la vita, sia rispettata dal concepimento sino alla sua fine natural*, IGP XXVII, 2, s. 136-139.

2005

99. *Wyzwania stojące przed ludzkością: życie, chleb, pokój i wolność* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 10 I), ORpol. 26(2005) nr 3, s. 21-24; toż: *La vita, il pane, la pace, la libertà: le grandi sfide dell'umanità di oggi*, IGP XXVIII, s. 25-32.

BENEDYKT XVI

2005

1. *Bądźcie apostołami nadziei* (Przemówienie do biskupów meksykańskich, 23 IX), ORpol. 26(2005) nr 11-12, s. 26-28; toż: *È imprescindibile la testimonianza del sacerdote orante in una società che rivela tanti segni visibili del secolarismo*, IB I, s. 569-572.

2. *Nel canto noi possiamo sentire la presenza della liturgia celeste un po' della bellezza nella quale il Signore ci vuole comunicare la sua gioia* [W śpiewie możemy odczuć obecność liturgii niebiańskiej, zadatek piękna, w którym Pan pragnie przekazywać nam

swoją radość] (Do śpiewaków Papieskiej Kapeli Muzycznej „Sykstyna”, 20 XII), IB I, s. 1012-1013.

2006

3. *Świetlisty znak nadziei* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 16 VIII), ORpol. 27(2006) nr 12, s. 12-13; toż: „*Il segno luminoso dell'Assunta in cielo rifulge ancor più quando sembrano accumularsi all'orizzonte ombre tristi di dolore e di violenza*”, IB II, 2, s. 128-129.

4. *Przekazujcie wszystkim słowa prawdy i nadziei* (Przemówienie do Włoskiej Federacji Tygodników Katolickich, 25 XI), ORpol. 28(2007) nr 3, s. 24-25; toż: „*Servire con coraggio la verità*”, IB II, 2, s. 680-682.

2007

5. *W chorych Bóg czeka na naszą miłość* (Przemówienie podczas wizyty w Poliklinice San Matteo, Pawia, 22 IV), ORpol. 28(2007) nr 6, s. 8-9; toż: *Il progresso scientifico e tecnologico non va mai separato dalla promozione del bene del malato e dalla difesa della vita*, IB III, 1, s. 709-711.

6. *Wiara w Boga-Miłość uczyniła Amerykę Łacińską „kontynentem nadziei”* (Homilia podczas Mszy św. na rozpoczęcie V Konferencji Ogólnej Episkopatu Ameryki Łacińskiej i Karaibów, 13 V), ORpol. 28(2007) nr 9, s. 34-35; toż: „*Non un'ideologia politica, non un movimento sociale, non un sistema economico: è la fede in Dio Amore l'autentico fondamento della speranza*”, IB III, 1, s. 845-850.

7. Encyklika *Spe salvi* (30 XI), ORpol. 39(2008) nr 1, s. 4-24; toż: *Lettera Enciclica [...] „Spe salvi”*, IB III, 2, s. 662-746.

8. *Współcześni ludzie cierpią na brak nadziei* (Nieszpory na zakończenie 2007 r., 31 XII), ORpol. 29(2008) nr 2, s. 22-23; toż: „*Il deficit di speranza e di fiducia nella vita è il male oscuro della moderna civiltà occidentale*”, IB III, 2, s. 920-923.

2008

9. *Potrzebujemy odwagi Mędrców opartej na niewzruszonej nadziei* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość Objawienia Pańskiego, 6 I), ORpol. 29(2008) nr 2, s. 29-31; toż: *C'è bisogno di una speranza più grande per un mondo lacerato da divisioni e conflitti*, IB IV, 1, s. 23-27.

10. „*Tak*” dla życia, „*tak*” dla miłości i „*tak*” dla pragnień obecnych w sercu nas wszystkich (Przemówienie podczas spotkania z biskupami, Waszyngton, 16 IV), ORpol. 29(2008) nr 5, s. 41-45; toż: *Nuovi modi di pensare l'identità cattolica e la libertà*, IB IV, 1, s. 587-592.

11. *Maryja jest Gwiazdą Nadziei na morzu życia* (Homilia podczas Mszy św. w sanktuarium, Santa Maria di Leuca, 14 VI), ORpol. 29(2008) nr 7-8, s. 5-7; toż: *Una Chiesa senza confini per realizzare la „comunione delle diversità”*, IB IV, 1, s. 999-1003.

12. *Lourdes jest miejscem jedności, nadziei i nawrócenia* (Procesja ze świecami, 13 IX), ORpol. 29(2008) nr 10-11, s. 25-27; toż: *In comunione con le vittime innocenti di violenza, ingiustizie e oppressione*, IB IV, 2, s. 301-306.

13. *Kościół znakiem i narzędziem nadziei dla ludzi* (Nieszpory I Niedzieli Adwentu, 29 XI), ORpol. 30(2009) nr 2, s. 28-29; toż: „*La Chiesa deve diventare speranza per se stessa e per il mondo*”, IB IV, 2, s. 735-738.

2009

14. *Ziarno nadziei dla świata* (Przemówienie do członków Międzynarodowej Komisji Wspólnej ds. Dialogu Teologicznego między Kościołem Rzymskokatolickim a Kościołem Prawosławnym, 30 I), ORpol. 30(2009) nr 3, s. 17; toż: *Il mondo ha bisogno di segni visibili di unità*, IB V, 1, s. 174-175.

15. *Jak Mojżesz z nadzieją patrzmy w przyszłość* (Przemówienie w sanktuarium Mojżesza, Góra Nebo, 9 V), ORpol. 30(2009) nr 7-8, s. 10-11; toż: *Tra Chiesa e popolo ebreo un vincolo inseparabile*, IB V, 1, s. 753-755.

16. *Paweł VI czynił wszystko, by Kościół był świetlanym znakiem nadziei* (Homilia podczas Mszy św., Brescia, 8 XI), ORpol. 31(2010) nr 1, s. 19-21; toż: *Una Chiesa povera e libera per parlare all'uomo di oggi*, IB V, 2, s. 506-511.

17. *Chrystus zapala światło nadziei we wszelkim mroku* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 22 XI), ORpol. 31(2010) nr 1, s. 59-60; toż: *Il potere dell'Amore non si impone, rispetta la libertà e porta pace*, IB V, 2, s. 594-598.

2010

18. *Chorzy i cierpiący są w Kościele uczestnikami pielgrzymki wiary i nadziei* (Homilia podczas Mszy św., 11 II), ORpol. 31(2010) nr 3-4, s. 28-29; toż: „*Dio vuole guarire tutto l'uomo*”, IB VI, 1, s. 199-203.

19. *Dzięki pomocy charytatywnej ubodzy odzyskują poczucie godności i nadzieję na przyszłość* (Przemówienie w rzymskim schronisku Caritasu, 14 II), ORpol. 31(2010) nr 5, s. 21-22; toż: *La carità oltre la logica del profitto*, IB VI, 1, s. 221-224.

20. *Bądźmy świadkami tej wiary, nadziei i miłości, których uczył nas Jan Paweł II* (Homilia podczas Mszy św. w 5. rocznicę śmierci Jana Pawła II, 29 III), ORpol. 31(2010) nr 6, s. 37-38; toż: „*Compagno di viaggio per l'uomo d'oggi*”, IB VI, 1, s. 425-429.

21. *Krzyż daje światu nieskończoną nadzieję* (Homilia podczas Mszy św., Nikozja, 5 VI), ORpol. 31(2010) nr 8-9, s. 14-16; toż: *Un mondo senza croce è un mondo senza speranza*, IB VI, 1, s. 858-862.

22. *Niech praca uczonych i artystów odzwierciedla wielkość oraz piękno naszej chrześcijańskiej nadziei* (Przesłanie z okazji XV sesji publicznej Akademii Papieskich, 15 XII), ORpol. 32(2011) nr 2, s. 33-34; toż: *Sulla „via pulchritudinis”*, IB VI, 2, s. 1010-1013.

2011

23. *Tylko Chrystus jest nadzieją ludzkości* (Przemówienie powitalne w Akwilei, 7 V), ORpol. 32(2011) nr 6, s. 19-20; toż: *Solo da Cristo l'umanità può ricevere speranza e futuro*, IB VII, 1, s. 593-596.

24. *Miliony dzieci czekają na pomoc* (Przemówienie do uczestników XXXVII Konferencji FAO, 1 VII), ORpol. 32(2011) nr 8-9, s. 38-39.

25. *Dziękujemy Panu za Jego dobrodziejstwa i powierzamy Mu nadzieje na przyszłość* (Nieszpory na zakończenie roku 2011, 31 XII), ORpol. 33(2012) nr 2, s. 18-19.

2012

26. *Niezapomniane dni radości i nadziei* (Audiencja generalna, 4 IV), ORpol. 33(2012) nr 5, s. 24-26; toż: *Giorni di gioia e speranza*, IB VIII, 1, s. 398-406.

27. „*Zasoby miłości*” – ludzie, którzy dają nadzieję cierpiącym (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 1 VII), ORpol. 33(2012) nr 9-10, s. 46-47; toż: *Riserve di amore per i sofferenti*, IB VIII, 2, s. 1-5.

28. *Składajcie odważne świadectwo, że Bóg pragnie pokoju* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 15 IX), ORpol. 33(2012) nr 9-10, s. 11-13.

29. „*Migracje: pielgrzymka wiary i nadziei*” (Oreędzie na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy 2013 r., 12 X 2012), ORpol. 33(2012) nr 12, s. 4-6; toż: „*Migrazioni: pellegrinaggio di fede e di speranza*”, IB VIII, 2, s. 423-428.

30. *Chrystus czeka na waszą wolną odpowiedź* (Przemówienie do uczestników Europejskiego Spotkania Młodzieży, 29 XII), ORpol. 34(2013) nr 2, s. 32-33; toż: *L'entusiasmo della fede*, IB VIII, 2, s. 818-821.

2013

31. *Powołania znakiem nadziei opartej na wierze* (Oreędzie na 50. Światowy Dzień Modlitw o Powołania, 2 II), ORpol. 34(2013) nr 2, s. 4-7; toż: *La sapienza della debolezza*, IB IX, s. 150-154.

32. *Kiedy młodzi ludzie nie mają nadziei, społeczeństwo nie ma przyszłości* (Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady Kultury, 7 II), ORpol. 34(2013) nr 3-4, s. 21-23.

FRANCISZEK

2013

1. *Od narzekania do nadziei* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 3 IV), ORpol. 34(2013) nr 6, s. 6-7.
2. *Bóg czeka na nas cierpliwie* (Homilia podczas ingresu papieża Franciszka w bazylice św. Jana na Lateranie, 7 IV), ORpol. 34(2013) nr 5, s. 49-50.
3. „*Magnificat*” *kantykiem nadziei pokornych* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, 15 VIII), ORpol. 34(2013) nr 10, s. 44-45; toż: *Lotta, Risurrezione, speranza*, IF I, 2, s. 175-177.
4. *Cierpliwie i wytrwale zabiegajmy o pokój* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 8 IX), ORpol. 34(2013) nr 10, s. 8-9; toż: *La via della croce*, IF I, 2, s. 216-219.
5. *Świat czeka na orędzie prawdy* (Przesłanie z okazji 30-lecia Watykańskiego Ośrodka Telewizyjnego, 18 X), ORpol. 34(2013) nr 12, s. 23-25; toż: *Mantenete prospettiva Evangelica nell'autostrada globale dei Media*, IF I, 2, s. 402-404.
6. *Czy spoglądam z nadzieją na zmierzch swego życia?* (Homilia podczas Mszy św. na cmentarzu Verano w Rzymie, 1 XI), ORpol. 34(2013) nr 12, s. 31-32; toż: *Guardiamo al tramonto della vita con speranza*, IF I, 2, s. 463-465.

2014

7. *Dzieci i dziadkowie są nadzieją ludu* (Przemówienie do członków włoskiego Ruchu na Rzecz Życia, 11 IV), ORpol. 35(2014) nr 5, s. 27-28; toż: *La vita in tutte le sue fasi è Sacra e inviolabile, bimbi e nonni sono la speranza*, IF II, 1, s. 400-402.
8. *Budowanie pokoju wymaga poszanowania wolności i godności wszystkich* (Przemówienie podczas wizyty u prezydenta Izraela, 26 V), ORpol. 35(2014) nr 6, s. 23-24; toż: *Perseguiamo l'impegno per una soluzione Pacifica*, IF II, 1, s. 621-622.
9. *Jezus wymaga od nas odwagi, by powstrzymać nienawiść* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 12 VI), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 154-156.
10. *Patrzmy na Maryję jako na Matkę naszej nadziei* (Homilia podczas Mszy św. na stadionie w Tedzonie, 15 VIII), ORpol. 35(2014) nr 8-9, s. 8-9; toż: *Cristiani forza di rinnovamento*, IF II, 2, s. 125-127.
11. *Pamięć, nadzieja, świadectwo* (Audienca generalna, 20 VIII), ORpol. 35(2014) nr 8-9, s. 30-31; toż: *La Chiesa accarci le distance dalla gente*, IF II, 2, s. 263-265.

2015

12. *Pamięć i nadzieja to przymioty chrześcijanina* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 30 I), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, wyd. Znak, Kraków 2017, s. 370-372.

13. *Postawmy na nadzieję* (Spotkanie z przedstawicielami władz Bośni i Hercegowiny, 6 VI), ORpol. 36(2015) nr 6, s. 9-10.

14. *Nadzieja dla tych, którzy są wykluczani i odrzucani* (Przemówienie do członków włoskiego Ruchu na rzecz Życia, 6 XI), ORpol. 36(2015) nr 12, s. 32-33.

2016

15. *Bóg zażąda zdania sprawy od tych, którzy zniewalają ludzi* (Przemówienie podczas spotkania ze światem pracy, Ciudad Juárez, 17 II), ORpol. 37(2016) nr 3-4, s. 32-34.

16. *Cierpliwość Boga* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 28 II), ORpol. 37(2016) nr 3-4, s. 59-60.

17. *Ojciec zawsze czeka na nasze nawrócenie* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 6 III), ORpol. 37(2016) nr 3-4, s. 57-58.

18. *Nie zniechęcajcie się, głoscie nadzieję!* (Homilia podczas Mszy św. na Campus Misericordiae, 31 VII), ORpol. 37(2016) nr 7-8, s. 28-30.

19. *Życie chrześcijańskie trzeba codziennie cierpliwie tkać jak piękny dywan* (Homilia podczas Mszy św. w ośrodku salezjańskim w Baku, 2 X), ORpol. 37(2016) nr 10, s. 23-25.

2017

20. *Święte pragnienie Boga* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość Objawienia Pańskiego, 6 I), ORpol. 38(2017) nr 1, s. 16-18.

21. *Ojcowie, matki lub bracia żyjący nadzieją, a nie profesjonalści „sacrum”* (Homilia podczas Mszy św. w święto Ofiarowania Pańskiego, 2 II), ORpol. 38(2017) nr 2, s. 17-18.

22. *Nie traćcie z oczu horyzontu nadziei* (Audiencja generalna, 27 IX), ORpol. 38(2017) nr 10, s. 50-51.

23. *Kiedy mówimy jednym głosem, przekazujemy słowo nadziei* (Przemówienie podczas spotkania z Najwyższą Radą Mnichów Buddyjskich „Sangha” w Rangunie, 29 XI), ORpol. 39(2018) nr 1, s. 25-26.

2018

24. *Miłosierdzie rodzi nadzieję* (Przemówienie do misjonarzy miłosierdzia, 10 IV), ORpol. 39(2018) nr 5, s. 11-16.

25. *Prośmy o dary dialogu i cierpliwości* (Przemówienie w sanktuarium Matki Bożej Miłosierdzia w Wilnie, 22 IX), ORpol. 39(2018) nr 10, s. 18-19.

26. *Oczekujemy na powrót Chrystusa w chwale* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 2 XII), ORpol. 39(2018) nr 12, s. 25-26.

2019

27. *Pamięć i nadzieja* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 1 II), ORpol. 40(2019) nr 3, s. 59-60.

28. *Pamięć, nadzieja, bliskość* (Homilia podczas Mszy św., Camerino, 16 VI), ORpol. 40(2019) nr 7-8, s. 38-40.

29. *Pokój jako droga nadziei – dialog, pojednanie i nawrócenie ekologiczne* (Orędzie na Światowy Dzień Pokoju 2020 r., 8 XII), ORpol. 41(2020) nr 1, s. 4-7.

2020

30. *Solidarność, nadzieja i poczucie wspólnoty* (List do ruchów ludowych, 12 IV), ORpol. 41(2020) nr 5, s. 7-8.

31. *Powszechne przeznaczenie dóbr i cnota nadziei* (Audienca generalna, 26 VIII), ORpol. 41(2020) nr 9, s. 15-16.

32. *Zasada pomocniczości i cnota nadziei* (Audienca generalna, 23 IX), ORpol. 41(2020) nr 10, s. 22-24.

33. Encyklika *Fratelli tutti* [...] O braterstwie, i przyjaźni społecznej (Asyż, 3 X).

34. *Trwajmy w radosnym oczekiwaniu na Pana* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 13 XII), ORpol. 41(2021) nr 1, s. 31-33.

2021

35. *Od pamięci o korzeniach do proroctwa o przyszłości* (Przemówienie do wspólnoty Papieskiego Kolegium Filipińskiego, 22 III), ORpol. 41(2021) nr 4-5, s. 10-12.

36. *Bądźcie nadal znakami nadziei* (Przemówienie do przedstawicieli włoskiej Caritas, 26 VI), ORpol. 41(2021) nr 8-9, s. 7-9.

37. *Modlitwa, korzenie i nadzieja* (Audienca generalna, 22 IX), ORpol. 41(2021) nr 10, s. 22-24.

38. *Umiejętność oczekiwania na Pana* (Homilia podczas Mszy św. za zmarłych kardynałów i biskupów, 4 XI), ORpol. 41(2021) nr 12, s. 15-16.

2022

39. *Budować przyszłość z migrantami i uchodźcami* (Orędzie na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy, 9 V), ORpol. 43(2022) nr 6, s. 7-8.

40. *Hiob. Próba wiary, błogosławieństwo oczekiwania* (Audienca generalna, 18 V), ORpol. 43(2022) nr 6, s. 22-24.

2023

41. *Potrzeba nadziei* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki, 1 I), ORpol. 44(2023) nr 1, s. 23-25.

42. *Marzenie o Europie gaszącej ogniska wojny i rozpalającej światła nadziei* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 2 VIII), ORpol. 44(2023) nr 8-9, s. 5-8.

43. *Usłyszmy wołanie ziemi i ubogich* (Przesłanie z okazji 10. rocznicy opublikowania „Ewangelii gaudium”, 24 XI), ORpol. 44(2023) nr 12, s. 12-15.

2024

44. *Sztuczna inteligencja i mądrość serca – dla komunikacji w pełni ludzkiej* (Orędzie na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2024 r., 24 I), ORpol. 45(2024) nr 2-3, s. 4-7.

45. *Nadzieja zawieść nie może!* <https://www.vaticannews.va/pl/papiez/news/2024-12/papiez-na-rozpozecie-jubileuszu-drzwi-nadziei-otwieraja-sie-na.html>.

2025

46. Papież Franciszek, *Nadzieja. Autobiografia*, Świat Książki, Warszawa 2025.